

mista kolmesta tontista ainoastaan XIII kaupunginosan korttelissa n:o 412 b Runeberginkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 12. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin ilman huutokauppaa myymään tämän tontin Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnalle 2,500,000 markan kauppahinnasta sekä vahvistaa ajan, jonka kuluessa tontti oli rakennettava, viideksi vuodeksi.

Anomus tontin luovuttamisesta nuorison valistustyön keskustalon rakennuspaikaksi. Yhdistykset Nuoren voiman liitto, Suomen naisten liikuntakasvatusliitto, Helsingin naisvoimistelijat, Panu, Helsingin nuorvoimalaisten kerho, Ylioppilaiden raittiusyhdistys ja Suomen Esperanto-opiston kannatusyhdistys olivat anoneet, että kaupunki luovuttaisi niille XIII kaupunginosan korttelissa n:o 412 b sijaitsevan Runeberginkadun tontin n:o 12 nuorison valistustyön keskustalon rakennuspaikaksi, mutta kaupunginvaltuusto epäsi ²⁾ tämän anomuksen, koska rahatoimikamari oli valtuutettu ³⁾ myymään pyydetty tontti Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnalle ja koska tontin luovuttamisesta nyt puheena olevassa tapauksessa voisi koitua arveluttava ja vähemmän suotava ennakkopäätös, johon muut yhdistykset vastedes voisivat viitata.

Kaisaniemenkadun tontti n:o 1. Nuorten miesten kristillinen yhdistys anoi saada kohtuullisesta hinnasta lunastaa Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevan korttelin n:o 41 tontin n:o 1, mutta kaupunginvaltuusto epäsi ⁴⁾ tämän anomuksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Topeliuksenpatsas. Runoilija Z. Topeliuksen muistopatsaan pystyttämiskomitea ilmoitti ⁵⁾ mielihyvin vastaanottaneensa tiedon, että kaupunginvaltuusto oli päättänyt ⁶⁾ luovuttaa mainitun muistopatsaan paikaksi Teatteri-esplanaadin, joka komitean yksimielisesti tekemän ja Ruotsalaisen kirjallisuuden seuran vahvistaman päätöksen mukaisesti oli määrätty patsaan lopulliseksi paikaksi. Samalla komitea varasi itselleen oikeuden tuonnempana saada lausua mielipiteensä esplanaadialueen järjestelystä ja muistopatsaan perustustöistä.

Stadionin paikka. Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä ⁷⁾ Stadionsäätiön hallitus lausui, että stadionin rakennustyöt oli katsottu voitavan panna alulle niin pian kuin 15,000,000 markkaa oli saatu kerätyksi sekä että nämä varat arveltiin saatavan kokoon muutamassa vuodessa. Kysymys paikan osoittamisesta stadionlaitokselle oli senvuoksi tullut päiväjärjestykseen ja sitä oli perinpohjaisesti pohdittu hallituksessa. Tällöin oli tultu yksimieliseksi siitä, että stadionia tuli voida käyttää olympialaisia kisoja varten, sen alue oli mahdollisimman hyvin suojattava ja kaunistettava puilla ja istutuksilla ja sen tuli tarjota tilaisuuksia ruumiinliikuntaan eri-ikäisille nuorisoinneksille. Hallitus oli myöskin laatinut ja liittänyt kirjelmäänsä yksityiskohdallisen ohjelman, jonka mukaan sen suunnitelma olisi toteutettava. Stadionille sopivimpana paikkana hallitus piti Urheilukadun, Nordenskiöldinkadun,

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. huhtik. 21 §. — ²⁾ S:n 18 p. syysk. 45 §. — ³⁾ Ks. ylemp. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 19 §.; vrt. v:n 1928 kert. s. 19. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 32 §. — ⁶⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 22. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

rautatienalueen ja Helsinginkadun jatkeen rajoittamaa aluetta. Ainoastaan tällä alueella oli hallituksen käsityksen mukaan sen hahmoittelema ohjelma toteutettavissa siten, että siitä saatiin paras saavutettavissa oleva hyöty pääkaupungin asukkaille, koko maan elinvoimaiselle urheilulle ja kansan liikuntakasvatukselle. Säätiön lähin päämäärä oli stadionin aikaansaaminen, mutta hallitus piti erinomaisen tärkeänä, että siihen yhdistettiin urheilu- ja virkistyspuisto. Kuitenkaan hallituksen tarkoitus ei ollut tässä yhteydessä tehdä ehdotusta tällaisen puiston aikaansaamisesta, vielä vähemmän sen hallinnosta ja hoidosta, vaan se anoi ainoastaan, että kaupunginvaltuusto päättäisi, ettei edellä mainittua aluetta saanut luovuttaa muihin kuin urheilu- ja virkistystarkoituksiin sekä sen läpi välttämättömästi vedettävien liikenneväylien rakentamiseen. Sopivimman paikan määräämiseksi itse stadionille olisi julistettava palkintokilpailu, joka säätiön hallituksen mielestä sopivimmin oli kaupunginvaltuuston järjestettävä, koska kysymys koski suuren, kaupungin omistaman alueen käyttöä. Paikan määräämisen jälkeen olisi säätiön todennäköisesti julistamalla uusi kilpailu hankittava stadionin rakennuspiirustukset. Edelleen hallitus piti välttämättömänä, että se alue, jolle stadion päätettiin rakentaa, luovutettiin säätiölle vastedes vahvistettavin ehdoin.

Tästä esityksestä antamassaan lausunnossa¹⁾ kaupunginaseமாகাava-arkkitehti oli Stadionsäätiön hallituksen kanssa yksimielinen siitä, että Eläintarha erinomaisen hyvin soveltui ehdotettujen urheilulaitosten paikaksi, mutta ei luullut säätiön koko ohjelman olevan toteutettavissa pyydetyllä, yhteensä 46 ha käsittävällä alueella. Ehdotetut laitteet vaativat näet 34 ha:n alan, ja kun jo alueen piirissä sijaitsevat kaupunginpuutarha, Savilan puhdistusasema sekä välttämättömät liikenneväylät veivät 7.8 ha, jäi tuskin mitään tilaa istutuksille. Myöskin jos hallituksen esittämä vaihtoehtoinen minimiohjelma toteutettiin, oli suurin osa puistoa hävitettävä ja muutettava kentiksi. Edellä mainituista syistä kaupunginaseமாகাava-arkkitehti voi puoltaa Eläintarhan luovuttamista stadionlaitoksen paikaksi ainoastaan edellyttäen, että säätiön ohjelmaa supistettiin. Tähän lausuntoon yhtyi kaupungin yleisten töiden hallitus. Rahatoimikamari puolestaan lausui, että Stadionsäätiön esittämää ohjelmaa oli pidettävä maksimiohjelmana, joka toteutettaisiin ainoastaan sikäli kuin taloudelliset, kaupunginaseமாகাava- y. m. näkökohdat sen sallivat. Kamari katsoi Eläintarhan alueen erittäin hyvin soveltuvan stadionlaitoksen ynnä urheilu- ja virkistyspuiston paikaksi ja ehdotti, että hallituksen esityksen myönnyttäisiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti²⁾

että stadion saatiin rakentaa valtuuston toukokuun 12 p:nä 1914 teke-mällään päätöksellä³⁾ keskuspuistoksi varaamalle alueelle, tarkemmin määritellen Urheilukadun, Nordenskiöldinkadun, vastaisen rautatienalueen ja Helsinginkadun jatkeen rajoittamaan osaan puistoaluetta;

että edellisessä kohdassa mainittu alue, ottamatta lukuun kaupunginpuutarhan maata, oli varattava puisto- ja urheilualueeksi sekä että sille ei saanut rakentaa muita kuin tällaisia tarkoituksia palvelevia rakennuksia ja laitoksia sekä alueen halki välttämättömästi vedettäviä liikenneväyliä;

että kaupungin toimesta järjestettäisiin aatekilpailu stadionin tulevan paikan ja alueen käytön määräämiseksi, jolloin oli otettava huomioon, että alue riittävän laajalti pysytettiin puistona samalla kuin sitä käytettiin urheilutarkoituksiin;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — ²⁾ Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 54 §. — ³⁾ Ks. v:n 1914 kert. s. 60.

että kilpailua järjestämään ja sen yksityiskohtaista ohjelmaa laatimaan asetettaisiin yhdeksänhenkinen toimikunta, johon kaupunginvaltuusto valitsisi viisi jäsentä, Stadionsäätiö kaksi ja Suomen arkkitehtiliitto yhden ja jossa kaupunginasemakaava-arkkitehti olisi itseoikeutettuna jäsenenä;

että kaupunginvaltuusto mainitun toimikunnan myöhemmin määräämänä aikana kutsuisi kilpailun palkintotuomareiksi viisi ja Stadionsäätiö kaksi henkilöä sekä Suomen arkkitehtiliitto ja rahatoimikamari kumpikin yhden; sekä

että stadionin paikka sen jälkeen kun se kilpailun jälkeen oli määrätty, vastedes vahvistettavin ehdoin luovutettaisiin Stadionsäätiölle stadionin rakentamista varten.

XIII yleisen maatalousnäyttelyn paikka. Vuonna 1932 toimeenpantavan Suomen XIII yleisen suomalaisen maatalousnäyttelyn keskustoimikunta tiedusteli, suostuiko Helsingin kaupunki luovuttamaan näyttelyä varten vähintään 25 ha käsittävän kuivan kentän, panettamaan kuntoon mahdollisesti tarpeellisen näyttelykentälle vievän uuden tien, rakentamaan sille sähkö- ja vesijohdot sekä antamaan näyttelyssä tarvittavan veden sekä valaistus- ja voimavirran ilmaiseksi. Rahatoimikamari oli tätä kysymystä valmistellessaan tullut siihen käsitykseen, että ainoastaan Kumpulan laakso oli sopiva luovutettavaksi tähän tarkoitukseen, mutta koska kaupungille kävisi ylen kalliiksi ensin järjestää tämä alue tarkoituksenmukaiseksi näyttelykentäksi ja sitten muuttaa se maanviljelys- tai puistoalueeksi, kamari ehdotti, että keskustoimikunnan tiedusteluun vastattaisiin kieltävästi. Kaupunginvaltuuston käsitellessä asiaa esitettiin se mielipide, että näyttelyn sijoittamisesta Helsinkiin olisi kaupungille hyötyä, minkä vuoksi ennen lopullisen päätöksen tekoa oli tutkittava, voitaisiinko sitä varten luovuttaa muita alueita kuin edellä mainittu. Tässä tarkoituksessa asia palautettiin¹⁾ rahatoimikamariin uudestaan valmisteltavaksi.

Poliisitalon tonttipaikka. Rahatoimikamari lausui, että viidennen piirin poliisiasemalle vuokrattu huoneisto oli käynyt liian ahtaaksi Vallilan asutuksen kasvamisen tuntuvasti lisättyä aseman työmäärää sekä että poliisimestari viitaten mainittuihin epäkohtiin oli anonut, että Vallilaan rakennettaisiin poliisitalo. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti²⁾ varata Vallilan korttelissa n:o 550 Sturenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 25 puheena olevaan tarkoitukseen.

Tonttipaikan varaaminen sairaalalle. Suomen punaisen ristin keskuhallitus ilmoitti kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä ryhtyneensä suunnittelemaan sitä sairaalaa, jonka yhdistys aikoi rakennuttaa XIV kaupunginosan korttelissa n:o 479 b sijaitsevalle, tähän tarkoitukseen varatulle³⁾ tontille n:o 4, ja tällöin havainneensa tämän tontin niin pieneksi, että yhdistys ainoastaan itselleen epätaloudellisella tavalla supistamalla sairaalasuunnitelmiaan voi käyttää sitä tarkoituksiinsa, minkä vuoksi keskushallitus anoi, että myöskin viereinen tontti n:o 2 luovutettaisiin yhdistykselle. Kaupungin sairaalain hallitus, joka katsoi kyseisen sairaalan rakennuttamisesta Helsinkiin koituvan kaupungille paljon hyötyä ja etua ja joka myöskin piti anottujen tonttien asemaa hyvin sopivana sairaalalle, johon oli suunniteltu yhdistettäväksi tapaturma-asema, puolsi ehdotusta, eikä kaupungin yleisten töiden hallituksellakaan ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että alueelle tulevaisuudessa sijoitettiin sairaala; samalla tämä hallitus kuitenkin huomautti,

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. marrask. 14 §. — ²⁾ S:n 4 p. syysk. 12 §. — ³⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 17.

ettei tonttia n:o 2 enempää kuin tonttia n:o 4:kään voitu luovuttaa eikä myydä, ennenkuin ympäröivät kadut tai ainakin Topeliuksenkatu oli tasoitettu. Keskushallituksen anomukseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ varata Suomen punaisen ristin sairaalahanketta varten korttelissa n:o 479 b sijaitsevan Topeliuksenkadun tontin n:o 4 lisäksi myöskin saman korttelin tontin n:o 2, kunnes tämä voitiin myydä yhdistykselle, jonka tuli aikanaan tehdä kaupunginvaltuustolle uusi anomus sen luovuttamisesta.

Mäkelän tontteja vuokrattaessa noudatettavat määräykset. Vahvistaessaan²⁾ Mäkelän alueen uuden jaoituskaavan kaupunginvaltuusto samalla määräsi³⁾, että Mäkelän tonttien vuonna 1920 vahvistettuja⁴⁾ luovutusehtoja oli noudatettava annettaessa vuokralle tehdaskorttelien n:ot 534, 694, 698, 699 ja 700 tontteja, kun taas asuntokorttelien n:ot 701, 703 ja 705—709 tontit oli annettava vuokralle samoin ehdoin, joita noudatettiin Vallilan sekä Käpylän Mäkelänkadun kivitalotontteja vuokrattaessa.

Munkkisaaren y. m. vuokraaminen Hietalahden sulkutelakka- ja konepajaosakeyhtiölle. Vuonna 1928 kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ määrätyn ehdoin vuokrata Hietalahden sulkutelakka- ja konepajaosakeyhtiölle n. 7,900 m² käsittävän osan Munkkisaarta ynnä n. 6,100 m² sitä ympäröiviä vesialueita. Ennen tämän päätöksen johdosta laaditun vuokrasopimuksen allekirjoittamista olosuhteet kuitenkin olivat muuttuneet siten, että yhtiö katsoi alusten uudisrakennuksia varten tarvitsevansa vuonna 1928 tehdyssä sopimuksessa mainittua pienemmän alueen. Yhtiö, joka ei halunnut sitoutua suorittamaan vuokramaksuja suuremmasta alueesta kuin tarve vaati, anoi, että tehtäisiin uusi sopimus karttaan tarkemmin merkityn supistetun alueen vuokraamisesta. Edelleen yhtiö huomautti, että valtion avustuksella todennäköisesti hankittaisiin uimatelakka, ja anoi, että sille varattaisiin paikka Hietalahden satamasta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁶⁾, että niitä alueita, jotka valtuusto maaliskuun 7 p:nä 1928 oli päättänyt vuokrata Hietalahden sulkutelakka- ja konepajaosakeyhtiölle, supistettaisiin ja niiden rajat määrättäisiin pääasiallisesti rakennuskonttorin satamaosaston laatiman, joulukuun 7:nä 1928 päivätyn kartan tarkemmin osoittamalla tavalla; että supistettuja alueita koskeva vuokrasopimus olisi voimassa samoin ehdoin, jotka valtuusto maaliskuun 7 p:nä 1928 oli vahvistanut suurempaa aluetta koskeviksi, sellaisin 6 kohtaan tehdyin lisäyksin, että myöskin rantasillan, telakkain ja laiturien piirustukset oli alistettava kaupunginviranomaisten tutkittaviksi ja hyväksyttäviksi; sekä että yhtiön ehdottama uimatelakan paikka tois-taiseksi varattaisiin tähän tarkoitukseen.

Sörnäisten niemekkeellä olevien alueiden vuokralleanto y. m. Myöntyen Suomen petroolintuontiosakeyhtiö Masutin tekemään anomukseen kaupunginvaltuusto päätti⁷⁾ myöntää yhtiölle vuoden 1935 huhtikuun 1 p:stä v:n 1940 joulukuun 31 p:ään pidennetyn vuokraoikeuden sen Sörnäisten niemekkeellä olevaan, oheenliitettyyn karttaan tarkemmin merkittyyn varasto-alueeseen ja vuokrata yhtiölle tämän viereltä 14,000 m² käsittävän lisäalueen huhtikuun 1 p:stä 1929 joulukuun 31 p:ään 1940 sekä oikeuttaa yhtiön asianmukaisesti vahvistettujen piirustusten mukaisesti rakennuttamaan edellä mainitulle alueelle 500 tonnin bensiinisäiliön, 1,500 à 2,000 tonnin säiliön

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. huhtik. 25 §. — ²⁾ Ks. tätä kert. s. 3. — ³⁾ Valt. pöytäk. 27 p. marrask. 7 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1920 kert. s. 4 ja v:n 1924 Kunnall. asetuskok. s. 73. — ⁵⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 25. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 25 §. — ⁷⁾ S:n 27 p. helmik. 14 §.

tavallista petroolia varten, 700 à 800 tonnin säiliön Water White-petroolia varten, 500 tonnin varasäiliön ja erinäisiä pienempiä voiteluöljysäiliöitä sekä vajan astioissa olevien öljyjen säilyttämistä varten seuraavin ehdoin:

1) että molemmista edellä mainituista alueista suoritettiin vuokramaksua 8 markkaa m²:ltä vuodessa;

2) että kaikki bensiiniä, petroolia tai yhtä suuressa määrässä tulenarkoja nesteitä sisältävät säiliöt jokainen erikseen ympäröitiin rautabetonimuureilla huomioon ottaen osin, että asianomaiseen säiliöön sopiva koko nestemäärä mahtui säiliön ja muurin välissä olevaan tilaan, osin että muureihin järjestettiin automaattisesti sulkeutuvat pohjaventtiilit;

3) että alueille kaupungin palopäällikön osoituksen mukaan rakennettiin teitä, joita palokunnan oli mahdollista kulkea;

4) että kaikkiin mainittavan tulenarkoja öljyjä, kuten bensiiniä ja petroolia sisältäviin säiliöihin järjestettiin kaupungin palopäällikön hyväksymän järjestelmän mukaiset joko n. s. kuohusammutuskojeet tai veden-valelulaitteet, jolloin jälkimmäisessä tapauksessa vesi oli otettava merestä ja jäätymätön pumppuhuone jäätymättömine vesijohtoineen teetettävä sekä pumput laitettava sellaiset, että niitä myös voitiin käyttää tulensammutukseen eli t. s. suojaksi ulkoapäin tapahtuvaa sytytystä vastaan;

5) että kaikki alueelle jo teetetyt tai vastedes teetettävät rakennukset kokonaan valmistettiin tulenkestävästä aineesta;

6) että alueella oleva autovaja muutettiin toiseen, palopäällikön hyväksymään paikkaan;

7) ettei pajaa, ahjoa tai muuta laitosta, jossa avonaista tulta pidetään, saanut vuokra-alueilla olla; sekä

8) että jos kaupunki ennen vuokrakauden päättymistä tarvitsi jotakin vuokra-alueiden osaa, jossa ei ollut säiliöitä, yhtiö oli velvollinen suhteellista vuokranalennusta vastaan heti luovuttamaan tämän alueen kaupungin vapaasti käytettäväksi.

Myöskin Osakeyhtiö Suomen Nobel Standardin anottua osin kahden Sörnäisten niemikkeellä olevan alueen vuokraoikeuden pidentämistä, jotka alueet yhtiöllä oli hallussaan toinen vuoden 1928, toinen vuoden 1940 loppuun, osin oikeutta vielä yhden bensiinisäiliön teettämiseen mainitulle alueelle, osin viimein saada vuokrata puutavaravarastoiksi tarkoitettut palstat n:ot 11—15 tynnyrivannehtimon teettämistä varten kaupunginvaltuusto päätti¹⁾

myöntää osakeyhtiö Suomen Nobel Standardille yhtiön hakemukseen liitettyyn karttaan tarkemmin merkityn 11,490 m² käsittävän Sörnäisten niemikkeeseen alueen pidennetyn vuokraoikeuden tammikuun 1 p:stä 1929 joulukuun 31 p:ään 1940 sekä oikeuttaa yhtiön asianmukaisessa järjestyksessä vahvistettujen piirustusten mukaisesti rakennuttamaan tälle alueelle 3,000 m³:n vetoisen bensiinisäiliön ehdoin:

että vuokramaksu oli 12 markkaa m²:ltä vuodessa;

että kaikki bensiiniä, petroolia tai samassa määrässä tulenarkoja nesteitä sisältävät säiliöt ympäröitiin rautabetonimuureilla huomioon ottaen osin, että säiliöön sopivan koko nestemäärän tuli mahtua muurin ja asianomaisen säiliön väliseen tilaan, osin että muureihin järjestettiin automaattisesti sulkeutuvat pohjaventtiilit;

että sekä puheena olevalle että edellä mainittuun karttaan D:ksi merkitylle alueelle rakennettiin teitä, joita palokunnan oli mahdollista kulkea;

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 15 §.

että kaikkiin mainittavan tulenarkoja öljyjä, kuten bensiiniä ja petroolia sisältäviin säiliöihin järjestettiin kaupungin palopäällikön hyväksymän järjestelmän mukaiset joko n. s. kuohusammutuskojeet tai vedenvalelaitteet, jolloin jälkimmäisessä tapauksessa vesi oli otettava merestä ja rakennettava jäätymätön pumppuhuone jäätymättömine vesijohtoineen sekä pumput järjestettävä siten, että niitä voitiin käyttää myöskin tulensammutukseen eli t. s. suojaksi ulkoapäin tapahtuvaa sytytystä vastaan;

että erityinen sementtimuuri tai muunlainen luotettava laitos teetettiin sen alueen itäpuolelle, jolle tulenarkojen nesteiden säiliöt oli rakennettu, ohjaamaan mahdollisesti ulosvaluvaa nestettä alueella sijaitsevaan syvennykseen ja siten estämään nestettä valumasta satamaan;

että kaikki kyseisellä alueella ja alueella D olevat tai niille teetettävät rakennukset paitsi konttorirakennuksia kokonaan rakennettiin tulenkestävästä aineesta; sekä

ettei pajaa, ahjoa eikä muuta laitosta, jossa avonaista tulta pidetään, saanut olla vuokra-alueilla.

Sitävastoin valtuusto epäsi yhtiön anomuksen, mikäli se koski yhtiölle vuokrattujen alueiden vuokraoikeuden pidentämistä vuodesta 1941 eteenpäin ja palstain n:ot 11—15 vuokraamista yhtiölle vannehtimon perustamista varten.

Erään kunnalliskodin lähellä olevan alueen vuokralleanto. Koteja tylsämielisille r. y. ilmoitti suunnittelevansa tylsämielisten henkilöiden hoitolaitoksen rakennuttamista ja anoi, että kaupunki luovuttaisi tähän tarkoitukseen sopivan tonttipaikan. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ vuokrata yhdistykselle 50 vuodeksi kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottaman n. 4,000 m² käsittävän alueen, joka sijaitsi kunnalliskodin kaakkoispuolella, lähellä Koskelan- ja Kumpulanteiden jatkeita, suunnitellun suuren puiston koillisosassa, ehdoin, että vuokramaksua suoritettiin 100 markkaa vuodessa; ettei vuokraaja vaatinut vuokra-alueita ympäröivien katujen ja teiden tasoittamista eikä vesi- ja viemärijohtojen rakentamista sille, ennenkuin kaupunginvaltuusto katsoi hyväksi määrätä nämä työt suoritettavaksi; että rakennustöihin alueella ryhdyttiin viiden vuoden kuluessa heinäkuun 1 p:stä 1929 lukien uhalla, että vuokraaja muuten menetti vuokraoikeutensa; sekä että kaupungille pidätettiin oikeus tarpeen vaatiessa jonkin verran muuttaa vuokra-alueen ulkorajoja.

Tässä yhteydessä rahatoimikamari ilmoitti, että alue, jonka kaupungin yleisten töiden hallitus oli katsonut mahdolliseksi luovuttaa yhdistykselle, käsitti n. 7,800 m² sekä että kamari oli sopinut yhdistyksen kanssa siitä, että se tyytyisi edellä mainittuun pienempään alueeseen, mutta että loputkin alueesta toistaiseksi jätettäisiin käyttämättä muihin tarkoituksiin.

Länt. Kaivopuiston huvilapalstain vuokraoikeus. Helsingin ruotsalaisen yhteiskoulun johtokunta anoi, että sille mahdollisimman pitkäksi ajaksi vuokrattaisiin koululle rakennettavaksi suunnitellun koulutalon teettämistä varten Länt. Kaivopuiston huvilatontti n:o 1 a, jolla olevassa huvilarakennuksessa koulu siihen asti oli toiminut, ynnä lisäksi tarpeellinen osa viereistä huvilatonttia n:o 2 kaupungin viranomaisten sopivimmaksi katsomalla tavalla uudestaanjärjesteltynä. Ensiksi mainitun tontin siihenastiset vuokraajat, edesmenneen everstinna F. de Pontin oikeudenomistajat, olivat yhtyneet tähän anomukseen, mutta rahatoimikamari oli antamassaan lausunnossa ehdottanut

¹⁾ Valt. pöytäk. 22 p. toukok. 22 §.

sen evättäväksi, osaksi koska kaikki Länt. Kaivopuiston huvilapalstat kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti oli yhdistettävä puistoalueeseen, osaksi taas koska kyseiset huvila-alueet lähitulevaisuudessa tarvittaisiin Puistokadun ja satamaradan laajentamiseen. Ottaen huomioon kamarin esittämät näkökohdat kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ evätä hakijain anomuksen, mutta samalla valtuuttaa rahatoimikamarin myöntämään heille heinäkuun 1 p:ään 1933 pidennetyn Länt. Kaivopuiston huvilapalstan n:o 1 a vuokraoikeuden seuraavin ehdoin:

että vuokraaja siinä tapauksessa, että kaupunki vuokrakauden kuluessa tarvitsi aluetta omiin tarkoituksiinsa, kuuden kuukauden kuluttua määräyksen saamisesta oli velvollinen luovuttamaan sen kaupungin vapaasti käytettäväksi, jolloin kaupungin oli otettava huomioon, että irtisanomisen tuli tapahtua ennen tammikuun 1 p:ää, jotta muutto voi tapahtua tavalliseen aikaan kesäkuun 1 p:nä, minkä jälkeen vuokraajalla tuli olla kuukausi aikaa alueella olevien rakennusten poistamiseen; sekä

että palstan vuokramaksu samoinkuin siihenkin asti oli 2,000 markkaa vuodessa niin kauan kuin alueella ylläpidettiin yleistä oppilaitosta.

Muidenkin Länt. Kaivopuiston huvilapalstain vuokraajain anottua vuokranpidennystä kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin pidentämään heidän vuokrasopimuksensa heinäkuun 1 p:ään 1933 samoin vuokrasopimuksen irtisanomista koskevin ehdoin, jotka oli vahvistettu vuokrapalstalle n:o 1.

Tuurholman alueella olevan Tallbacka-nimisen huvilapalstan vuokraoikeuden pidentäminen. Myöntyen lakitieteenkandidaatti G. Norrménin anomukseen kaupunginvaltuusto päätti³⁾ myöntää hänelle pidennetyn vuokraoikeuden Tuurholman verotilalla sijaitsevaan 1,100 ha käsittävään Tallbacka-nimiseen huvilapalstaan 25 vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1930; vuokrata hänelle samaksi ajaksi siihen rajoittuvan, 2,410 m² käsittävän lisäalueen; määrätä näiden vuokra-alueiden vuosivuokran yhteensä 3,600 markaksi 5 %:n korotuksin vuokrakauden jokaisen viisivuotiskauden päätyttyä; velvoittaa vuokraajan vuoden kuluttua vuokrasopimuksen irtisanomisesta luopumaan alueesta tai sen osasta, jos kaupunki tarvitsi sitä omiin tarkoituksiinsa; sekä peruuttaa Tallbackan huvila-alueen voimassa olevan vuokrasopimuksen tammikuun 1 p:stä 1930 lukien.

Kirkkorakennuksen piirustusten hyväksyminen. Rahatoimikamari ilmoitti hyväksyneensä arkkitehti B. Liljequistin laatimat Punkaharjun- ja Sammatintien kulmukseen kirkko- ja seurakuntataloa varten varatulle⁴⁾ paikalle suunnitellun kirkkorakennuksen piirustukset, jotka kaupunginvaltuuston tontin luovutusehtojen mukaan oli tarkastettava ja hyväksyttävä. Tämän kamarin toimenpiteen syynä oli ollut, että piirustukset olivat saapuneet niin myöhään, ettei niitä ehditty esittää valtuustolle ennen kesälomaa eikä rakennustöitä voitu siirtää, kunnes valtuusto oli pitänyt seuraavan, syyskuun alkupäiviksi määrätyn kokouksensa. Rahatoimikamarin toimenpide hyväksyttiin⁵⁾.

Kauppatorin liikenneolot. Vuonna 1928 kaupunginvaltuusto palautti⁶⁾ liikenteenjärjestelykomitean laatiman Kauppatorin liikenteen järjestelyä koskevan ehdotuksen rahatoimikamariin antaen tälle tehtäväksi laatia uuden ehdotuksen ottaen huomioon, että kaupungintalon parveke oli poistettava ja ainoastaan yhdensuuntainen liikenne sallittava Kauppatorin poh-

¹⁾ Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 25 §. — ²⁾ S:n 6 p. helmik. 33 §. — ³⁾ S:n 23 p. lokak. 13 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1915 kert. s. 19. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 17 §. — ⁶⁾ V:n 1928 kert. s. 26 virheellisesti: pysytettäisiin paikallaan, pitää olla: poistettaiisiin.

joispuolella Sofian- ja Unioninkatujen välillä. Tämän johdosta kamari hankki asiaa koskevan ehdotuksen kaupungin yleisten töiden hallitukselta, ja kamarin ehdotuksesta maistraatti antoi erinäisiä väliaikaisia torin liikennettä koskevia määräyksiä, jotta saataisiin jonkin verran kokemusta, ennenkuin lopullisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin. Lopuksi kamari asetti komitean, jonka tuli hankitun selvityksen nojalla laatia lopullinen suunnitelma. Komitean sittemmin antama ehdotus perustui kokonaan kamarin vuonna 1928 puoltamaan¹⁾ suunnitelmaan, mutta komitean mielestä oli kaksi koroketta lisää rakennettava Kanavatorille ja siellä oleva jalkakäytävä muutettava, koroke sijoitettava Sörnäisten linjan päätekohtaan Kauppatorille sekä Pohj. Esplanaadikadun jalkakäytävää levennettävä Unionin- ja Katariinankatujen väliltä, kun taas raitiotieraitteiden eteläpuolelle korttelin n:o 31 edustalle suunniteltu pitkä koroke komitean mielestä voitiin poistaa ja Pohj. Esplanaadikadulla olevat raiteet pysyttää entisellä paikallaan välittömästi Katariinankadusta itään. Rahatoimikamari, joka osaltaan piti komitean ehdotusta kaikkia muita Kauppatorin liikennepulmain selvittelyehdotuksia parempana, antoi sen sekä kaupungin yleisten töiden hallituksen valtuuston lausumien toivomusten mukaisesti laatiman ehdotuksen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti²⁾ antaa Kauppatorin liikenneolojen järjestelyä koskevan kysymyksen raueta.

Toimiluvan myöntäminen uusia raitiotielinjoja varten. Kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä³⁾ Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö lausui, että se kauan oli ollut selvillä sellaisen raitiotielinjan tarpeellisuudesta, joka yhdistäisi etupäässä työväestön asumat kaupungin koillisosat lounaisiin kaupunginosiin, missä kaupungin suurimmat satama-alueet sijaisivat. Tämä linja ei olisi hyödyllinen ainoastaan sikäli, että se huomattavasti lyhentäisi näiden kaupunginosain välimatkaa, vaan ennen kaikkea siksi, että huomattavia ihmisjoukkoja voitaisiin sitä myöten kuljettaa kaupungin toisesta päästä toiseen ilman että heidän kulkuväylänsä kosketti raitiotieverkoston keskeisiä solmukohtia, m. m. ylioppilastalon edustan aukiota. Sörnäisten sivuradan yli Sturenkadun suuntaan vievän uuden sillan valmistuttua edellä mainitun suunnitelman toteuttaminen kävi mahdolliseksi, ja yhtiö kääntyi kaupunginvaltuuston puoleen anoen toimilupaa uutta raitiotielinjaa varten, joka lähtisi Ruoholahdesta ja päättyisi Hämeentielle, sekä toista linjaa varten, joka kulki Länt. Brahenkadulta Helsinginkatua pitkin Hämeentielle ja jonka tarkoituksena olisi tehdä edellinen linja käyttökelpoisemmaksi yhdistämällä se myöskin etelämpänä Hämeentiehen.

Tähän esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ Helsingin kaupungin ja Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön kesken voimassa oleviin toimilupasopimuksiin sisältyvin ehdoin⁵⁾ myöntää toimiluvan kahta uutta kaksoisraiteista Raitiotielinjaa varten, joista toinen kulkisi Ruoholahdenrannasta pitkin Kalmisto-, Mechelinin-, Caloniuksen- ja Runeberginkatuja, Eläintarhan eteläosan läpi sekä edelleen Helsingin-, Länt. Brahen- ja Sturenkatuja pitkin Hämeentielle, toinen taas Helsingin- ja Kaarlenkatujen risteyksestä Helsinginkatua pitkin Hämeentielle, kaikki yhtiön laatimien ja tämän anomuksen mukana valtuustolle antamien yksityiskohtaisten piirustusten mukaisesti, kuitenkin huomioon ottaen, että raiteet Kalmistokadulla oli sijoitettava keskelle ajokatua.

¹⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 26. — ²⁾ Valt. pöytäk. 2 p. lokak. 25 §. — ³⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 37 §. — ⁵⁾ Ks. v:n 1907 kert. os. I, s. 52 ja seur.

Tehdessään tämän päätöksensä kaupunginvaltuusto epäsi erinäisten Mechelininkadun varrella olevien talojen omistajain y. m. asukkaiden esittämän anomuksen¹⁾, että valtuusto hylkäisi Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön anomuksen saada rakentaa raitiotie Runeberginkadulta Ruoholahteen; mainitut henkilöt olivat anomuksensa perusteluksi lausuneet, että ehdotettu liikenneyhteys ei ollut tarpeen vaatima, jota vastoin se hävittäisi Mechelininkadun rauhallisen puistokadun luonteen.

Vuonna 1928 kaupunginvaltuusto palautti²⁾ rahatoimikamariin Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön anomuksen toimitiluvan myöntämisestä raitiotielinjalle, joka kulkisi Arkadiankadulta Fredrikinkatua pitkin Isolle Robertinkadulle, ja antoi kamarille tehtäväksi tutkia, oliko mahdollista liikennöidä Fredrikinkatua n. s. ilmajohto-omnibusseilla. Saamansa tehtävän täyttääkseen kamari tiedusteli Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön mielipidettä tästä ehdotuksesta, ja antamassaan vastauksessa³⁾ yhtiön hallitus lausui, että sen mielestä ei ollut olemassa edellytyksiä suotuisan tuloksen saavuttamiseen ilmajohto-omnibusseja käyttämällä. Se henkilöliikenne, jonka tyydyttämisestä esilläolevassa tapauksessa oli kysymys, kasvoi näet päivä päivältä, minkä johdosta kävisi välttämättömäksi käyttää hyvin tilavia vaunuyksiköjä, joissa tuli olla riittävä määrä seisomapaikkoja käytettäväksi niinä aikoina, jolloin liikenne oli vilkkaimmillaan. Koska kadunpäällystys oli epätasainen, olisi seisominen omnibussissa sangen epämiellyttävää, ja tämä taas olisi omiaan herättämään tyytymättömyyttä matkustajissa. Lisäksi ilmajohto-omnibussiliikenne Fredrikinkadulla liikennöitävän matkan lyhyiden takia ei kannattaisi. Ehdotuksen varjopuolia oli edelleen, ettei ainoakaan matkustaja voinut välttää siirtoa linjan jommassakummassa päätekohtassa, ellei matka rajoittunut yksinomaan Fredrikinkatuun. Lausuntoon liitetystä promemoriassa, johon hallitus täydellisesti yhtyi, yhtiön toimeenpaneva johtaja lausui käsityksensä Helsingin oloihin paraiten sopivista liikennevälineistä ja mainitsi siinä ilmajohto-omnibussin varjopuolina, että vaunua ei voitu käyttää, ennenkuin liikennöitävälle linjalle oli saatu ilmajohtoverkko; että puheena oleva liikenne ehdottomasti edellytti hyvää kadunpäällystystä; että ilmajohtoverkossa tuli olla neljä lankaa, kaksi kumpaakin liikennesuuntaa varten, koska paluujohto moottorista oli vietävä toisen johtokaaren kautta työlangan suuntaisesti vedettyyn johtoon, joka myöskin liittyi voimakeskukseen; sekä että säännöllistä liikennettä tuskin voitiin ylläpitää runsaan lumentulon aikana ja jälkeen.

Tähän epäävään kantaan yhtyi täydellisesti kaupungin yleisten töiden hallitus, ja myöskin rahatoimikamari omaksui saman käsityksen³⁾ lisäksi huomauttaen, että ilmajohto-omnibussin paino ylitti suurimman voimassa olevain liikennemääräysten mukaan sallitun painon. Mitä taas tuli kysymykseen oikeuden myöntämisestä raitiotieraitteiden rakentamiseen Fredrikinkadulle, rahatoimikamari samoin kuin myöskin kaupungin yleisten töiden hallitus ja liikenteenjärjestelykomitea pysyi aikaisemmin esiin tuomassaan käsityksessä, että raitiotieliikenteen järjestämistä tälle kapealle kadulle ei ollut sallittava.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ oikeuttaa Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön kaupungissa olevia yhtiön raitiotieitä koskevin voimassa olevin toimilupaehdoin⁵⁾ rakentamaan kaksoisraiteisen linjan Fredrikinkadulle Arkadiankadun ja Ison Robertinkadun välille ja liikennöimään sitä sekä rakentamaan silmukan Runebergin- ja Etel. Hesperiankatujen kulmaan.

1) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — 2) Ks. v:n 1928 kert. s. 28. — 3) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — 4) Valt. pöytäk. 4 p. syysk. 56 §. — 5) Ks. v:n 1907 kert. os. I, s. 52.

Ylioppilastalon aukion raitiotieraitteiden järjestely. Vuonna 1928 rahatoimikamari esitti¹⁾, että ylioppilastalon edustalla olevat raitiotieraitteet saisi järjestää uudestaan siten, että mainitun rakennuksen edustalla Aleksanterin- ja Heikinkatujen välillä olevan kolmikulmaisen aukion ympäri rakennettaisiin raidesilmukka, jota pitkin vaunut kiertäisivät ainoastaan yhteen suuntaan, oikea sivu aina silmukan sisäpuolta kohti käännettynä, sekä että tässä yhteydessä rakennettaisiin erinäisiä uusia korokkeita. Asia palautettiin²⁾ kuitenkin rahatoimikamariin edelleen valmisteltavaksi, mutta tarkasti harkittuaan erilaisia ehdotuksia kamari tuli siihen johtopäätökseen, ettei se voinut esittää mitään uutta ehdotusta, joka ratkaisisi kysymyksen edullisemmin kuin edellä mainittu. Sen vuoksi kamari ainoastaan uudisti vuonna 1928 tekemänsä esityksen, jonka kaupunginvaltuusto kuitenkin epäsi³⁾.

Lupa johtojen vetämiseen. Korttelissa n:o 40 olevan Vilhonkadun tontin n:o 1, korttelissa n:o 41 olevan Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 ja korttelissa n:o 37 olevan Kaisaniemenkadun tontin n:o 11 omistajat, Suomen osuuskauppojen keskuskunta r. l., Osakeyhtiö Kaisaniemenkatu 6 ja Eläkelaitos Elonvara, ilmoittivat suunnittelewansa omistamilleen kiinteistöille yhteistä lämpökeskusta sekä mahdollisesti sähkökeskusta samojen talojen sähkövalaistuksen ja -voimantarpeen tyydyttämistä varten ja anoivat lupaa saada vetää tarpeelliset yhdistysjohdot Vuori- ja Kaisaniemenkatujen alitse anomukseen liitetyn piirustuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto myöntyi⁴⁾ tähän anomukseen seuraavin ehdoin:

että jos hakijain johdot vastaisuudessa olivat kaupungin laitteille haitalliset, ne oli omistajain kustannuksella muutettava tai siirrettävä toiseen kaupungin osoittamaan paikkaan;

että myönnetty lupa voitiin peruuttaa, jos kaupunki halusi itse laittaa kaukolämmitysjohtoja, missä tapauksessa kaupungilla oli oikeus laitteitaan varten ottaa käytettäväkseen ne kellarit ja tunnelit, joissa hakijain johdot sijaitsivat;

että hakijat sitoutuivat korvaamaan johdoista ja niiden asettamisesta sekä yksityisille että kaupungille mahdollisesti koituvat haitat ja vahingot;

että hakijain voima-asemalta ei saanut antaa sähköenergiaa muille kuluttajille kuin hakemuksessa mainituille kiinteistöille ja kaupungin sähkölaitokselle;

että kaupungin maalle tulevien laitteiden yksityiskohtaiset piirustukset alistettiin rahatoimikamarin hyväksyttäväksi; sekä

että hakijat kaupungin maan käyttöoikeudesta suorittivat vuosivuokraa 2,000 markkaa.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaista rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Asuntojen luovuttaminen salamalyöntekijöille. Kaupunginvaltuuston käsittelessä kysymystä desinfiomismajalan sisustamisesta vt Niemistö tiedusteli, minkä syyn nojalla lakonrikkureita kesällä 1928 oli majoitettu erääseen n. s. koleraparakeista ja Suvilahden kasarmiin sekä miten paljon kaupunki oli kan-

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26 v:lta 1928. — ²⁾ Ks. v:n 1928 kert. s. 27. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. kesäk. 28 §. — ⁴⁾ S:n 27 p. helmik. 16 § ja valt. pain. asiakirj. n:o 5.